

Titul Česká astrofotografie měsíce za únor 2022 získal snímek „Mare Orientale“, jehož autorem je Václav Kubeš

Jméno jak ze staré knihy. Inu, je latinsky. A kdo již dnes latinsky zná? Latinu máme spojení s klášterními knihovnami, starými tisky a dodnes i s lékařskými zprávami. A také s astronomií. Ano, mnoho názvů astronomických objektů je latinských. I ten náš – Mare Orientale.

Česky jej překládáme jako Východní moře a našli bychom je na Měsíci. Nachází se na rozhraní přivrácené, tedy ze Země viditelné a odvrácené, tedy ze Země neviditelné strany Měsíce. Ze Země je tedy téměř nepozorovatelné. Za to, že o něm nyní píšeme v článku o vítězné fotografii soutěže Česká astrofotografie měsíce, mohou dvě skutečnosti. Jednou z nich je fakt, že díky jevu zvanému librace, tedy kývavému pohybu Měsíce vůči pozorovateli na Zemi, vidíme v průběhu jedné měsíční periody o něco více než polovinu lunárního povrchu. Druhou velmi příznivou okolností je, že autor této fotografie Václav Kubeš strávil mnoho času čekáním na vhodnou příležitost a dobu, kdy se k nám více natočí ta správná, západní měsíční polokoule.

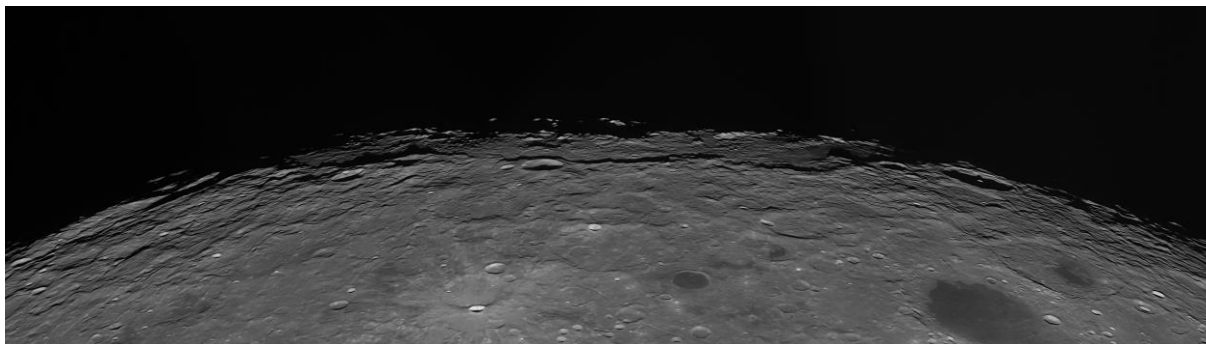
Ano, nejedná se o chybu. Východní moře se na Měsíci opravdu nachází na jeho západní polokouli. I za toto podivné pojmenování mohou vlastně dvě skutečnosti. Moře pojmenoval německý astronom Julius Heinrich Franz Východním, protože se v oné době nacházel v oblasti tehdy označované za východní. V roce 1961 zavedla Mezinárodní astronomická unie pravidlo, že východní část Měsíce bude určena z pohledu pozorovatelů na Měsíci. Pro ně tedy Slunce nad měsíčním povrchem vychází na východě, tedy pro pozorovatele ze Země na západní polokouli. Proto dnes máme Mare Orientale na západním okraji přivrácené strany Měsíce.

Toto měsíční moře má průměr přibližně 930 kilometrů a vzniklo po dopadu asteroidu před 3,8 miliardami let. Vlny, které srážka vyvolala v lunární kůře, vytvořily soustředné valové struktury, viditelné dobře z družic obíhajících okolo Měsíce. Vnitřní val byl pojmenován Montes Rook, tedy Rookovo pohoří, vnější pak Montes Cordillera, tedy pohoří Kordillery.

Během impaktu bylo vyvrženo přibližně 816 tisíc krychlových kilometrů horniny. To představuje asi 153 krát větší objem než souhrnný objem tzv. Velkých jezer na hranici USA a Kanady.

Místo dopadu zaplavila roztavená láva z vnitřku Měsíce a vytvořila toto moře. Tak se obecně nazývají tmavé a relativně hladké oblasti na Měsíci. Toto podivné pojmenování (latinsky mare) vzniklo proto, že si dávní astronomové mysleli, že tyto oblasti mohou být oceány.

Astronomická fotografie je velmi komplikovanou disciplínou. Jednou fotograf bojuje s nedostatkem světla, jindy s jeho přebykem. Někdy loví na snímcích kontrast a barvy, jindy mu jasové poměry naopak téměř pořízení snímku znemožní. A někdy musí zase bojovat s časem a počasím. Se všemi těmito obtížemi se astrofotograf Václav Kubeš popral a pořídil i pro nás portrét vzácně pozorovatelné části Měsíce. Za to mu jménem poroty i jménem garanta soutěže České astronomické společnosti děkujeme a gratulujeme k vítězství.

Autor: Václav Kubeš
Název: Mare Orientale
Místo: Strakonice
Datum: 16. 2. 2022
Optika: Orion 300/1600, TV Powermate 4x
Montáž: Sky Watcher EQ-R
Snímač: C1-5000
Popis: 791x300 Ha, 794x300 OIII Foceno 09.-12.2021
Zpracování: Mozaika 5ti polí, každá sekvence 3% z 5000 snímků

Vítězné snímky v jednotlivých měsících a další informace si můžete prohlédnout na
<http://www.astro.cz/cam/>

Za porotu ČAM Marcel Bělík, Hvězdárna v Úpici